

Ismét átépítés alatt az egri főszékesegyház orgonája

Magyarország második legnagyobb orgonája szól Eger székesegyházában, melyet eredetileg Ludwig Mooser salzburgi, majd egri mester épített 1864-ben, Zsasskovszky Endre tervei alapján. Az akkor hárommanuális, 52 regiszteres hangszert nehéz járású mechanikája miatt harminc évvel később, 1894-ben a Rieger-cég barkerszerkezettel látta el.

Az első jelentős átépítést Meiszner Imre tervezte szerint 1912-ben a pécsi Angster-üzem végezte (op. 800, III/60). Az immár pneumatikus táskaladás szerkezet gyakori zavarai s a zenei ideál újabb változása vezetett 1963–64-ben az orgona eddigi legnagyobb bővítéséhez: Szalay Lajos művészeti elképzeléseit Gonda Nándor, Erdősi József és Gyöpös László orgonaépítők valósították meg (IV/100, elektromos kúpládák).

Az egri orgona mostani átalakítására és bővítésére hangzásbeli és technikai okokból volt szükség. A hangszer —leginkább erőtlen nyelvokra miatt— a többszöri átépítés ellenére is gyengén szólt a hatalmas térben. Az idegenforgalmi szezonban pedig naponta több orgonahangversenyre is igény van, amelynek eddig mind műszaki, mind emberi feltételei hiányoztak.

A hangzásbeli fogyatékoságon a legkisebb költséggel csak egy új, magasnyomású (200 vízmm), ötödik manuálként elkészített szóló-bombardmű beépítésével lehetett segíteni, melyre három bombarde (16, 8 és 4 lábas) nyelvregiszter és egy 5 soros, 5 1/3'-tól kezdődő grand cornet került. A hangzás kiigazítása során újraöntötték az orgonaszekrény még 1864-ből származó homlokzati sípjait is, mivel a főmű itt álló principál 16 lábas regiszterének hangja a keskenyebb, 1/5-ös ajakméretezés miatt a mai igényeknek nem felelt meg. Ugyancsak megújult a főmű 8' és 4'-as principálja.

A megszaporodott koncertfeladatok kiszolgálására új játékasztal készült számítógép vezérelte elektronikus játzó- és regisztertraktúrával, mely játékrögzítőt is tartalmaz. E berendezés rögzíti az orgonán eljátszott darabokat, s azok a hangszeren bármikor, az orgonista jelenléte nélkül is tetszés szerint visszajátszhatók.

A hangszer átépítésénél szakértőként *Koloss István orgonaművész* működött közre. A munkálatokra kiírt pályázatot a budapesti *Váradi és Fia orgonaépítő cég* nyerte, az elektronika a *Sound & Data Távközlési és Híradástechnikai Kft.* terméke.

Az átépítést követően tehát a hangszer ötmanuális, pedálos, 104 regiszteres „mammut-orgonává” bővül. Ötmanuális játszóasztal még három helyen található Magyarországon: a szegedi dómban, a budapesti Mátyás-templomban és az esztergomi bazilikában.

Az egri orgona jelenleg az ország legnagyobb, egy hangszerként megépített instrumentuma. Ezzel megelőzi a szegedi dóm híres, 132 regiszteres orgonaegyüttesét, melyben a főorgona csak 93 regiszteres, valamint az esztergomi bazilika 22 éve épülő, 146 regiszteresre tervezett, de ma még csak harmadkész hangszerét is.

Az új egri játszóasztal bútorát a Váradi-cég natúr tölgyfából, paliszander díszítéssel készítette. A manuál-billentyűzetekre a mechanikus nyomáscsúcspontot imitáló, új fejlesztésű, kizárólag természetes mágnesekből álló szerkezet került; a billentyűk nyomóerejét 147 grammra állították be.

A beépített kézinyomók „opto” (mechanikus alkatrész nélküli, optikai) kapcsolásúak, mely teljesen zajtalan működésüket biztosítja. (Bővebb képanyag: [Http://varorg.tsx.org](http://varorg.tsx.org))

A számítógépes vezérlés használata a számos rendkívüli szolgáltatás miatt megfelelő gyakorlatot kíván. A számítástechnikában járhatlanok részére ezért egy immár hagyományosnak tekinthető 2x64 soros „Setzer”-kombináció készült a szokásos kijelzőkkel és működtető gombokkal.

A számítógép használóit egy lapos, színes, folyadékkristályos monitor látja el információkkal, mely csak a kottatartó középső részének kiemelése után látható. E szolgáltatások vezérlése a játszóasztal jobb alsó részén elkülönítve található.

Folytatás a 160. lapon.